

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 211/2012-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť O. R., M., zastúpenej F., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. B. F., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 NcC/3/2011 zo 17. februára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. R. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2011 doručená sťažnosť O. R. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“ alebo

„nadriadený súd“) sp. zn. 11 NcC/3/2011 zo 17. februára 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka podaním z 12. novembra 2010 v konaní vedenom Okresným súdom Piešťany (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 C 137/2009 v procesnom postavení navrhovateľky (o zaplatenie sumy 3 717,72 € z dôvodu bezdôvodného obohatenia proti odporcovi J. R.) uplatnila námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi JUDr. S. (ďalej aj „konajúca sudkyňa“, v citáciách aj „zákonný sudca“) tvrdiac, že vzhľadom na jej pomer k účastníkom konania možno mať pochybnosti a o jej nezaujatosti. Sťažovateľka v podrobnostiach argumentovala tým, že

„1) Skutočnosti vyvolávajúce pochybnosti o nezaujatosti zákonného sudcu vznikli ako dôsledok činností realizovaných JUDr. V. S. v konaní vedenom pod sp. zn.: 5 C 155/2009, ktoré prebieha na Okresnom súde v Piešťanoch a doposiaľ nebolo právoplatne ukončené. V rámci konania sp. zn.: 5 C 155/2009, ktoré začalo na návrh žalobkyne – O. R. (označená osoba je žalobkyňou v tomto konaní) bola dňa 04. 08. 2010 uskutočnená ohliadka nehnuteľností zapísaných na LV č. 329 vedeného Správou katastra H...,

2) Žalovaný J. R. je manželom A. R..., a trvale obýva výhradne s jej privolením vyššie špecifikované nehnuteľnosti. J. R. žije v rodinnom dome súp. č... a užíva prilahlé pozemky, skladuje na nich vlastné veci, využíva ich na pestovanie plodín a chov domácich zvierat.

3) Vyššie špecifikované nehnuteľnosti sú v podielovom spoluvlastníctve O. R. – žalobkyne v tomto konaní a A. R. manželky žalovaného. Podiely spoluvlastníčok sú rovnaké vo výške 1/2.

4) V rodinnom dome súp. č... sa počas ohliadky, na ktorej sa zúčastnila zákonná sudkyňa JUDr. V. S., nachádzal žalovaný J. R. Počas ohliadky sa žalovaný voľne pohyboval po označených nehnuteľnostiach a viac krát prišiel do priameho kontaktu so zákonnou sudkyňou. Pri ohliadke boli analyzované jeho osobné veci, dokumenty a vôbec akékoľvek predmety a listiny, nachádzajúce sa v rodinnom dome súp. č... Ohliadka trvala viac ako hodinu a prieskumu podliehali všetky priestory a stavebné časti...

5) Zákonný sudca viedol pri ohliadke rozhovory so všetkými zúčastnenými osobami, rovnako tak s J. R. – žalovaným v tomto konaní, a to za účasti, ale aj mimo účasť všetkých

osôb, ktoré sa na ohliadke zúčastnili. Mimo iné zákonný sudca viedol rozhovor aj s JUDr. D. S., advokátom so sídlom..., ktorý bol prítomný ako právny zástupca žalovanej – A. R. a podľa dostupných informácií pôsobí aj ako právny zástupca žalovaného J. R. v tomto konaní.

6) Objektívne nie je možné vylúčiť skutočnosť, že zákonný sudca mimo pojednávania vo veci sp. zn.: 7 C 137/2009 a bez prítomnosti všetkých jeho účastníkov nadobudol pri osobných rozhovoroch so žalovaným, resp. jeho právnym zástupcom také informácie, ktoré ho vylučujú z prejednávania a rozhodnutia tejto sporovej veci. Zároveň nemožno objektívne vylúčiť fakt, že na základe subjektívnych pozorovaní a uskutočnených vnútorných hodnotení zákonný sudca neprekročil rovinu výkonu služobných povinností a nezaujal také postoje, ktoré zakladajú jeho pomer k žalobkyni, žalovanému, alebo jeho právnemu zástupcovi. Uvedené zvyrazňuje najmä skutočnosť, že zákonný sudca sa stal pri ohliadke svedkom konfliktu a ostrej výmeny názorov medzi žalobkyňou – O. R. žalovaným J. R. a jeho súčasnou manželkou A. R., pričom pri vnímaní prebiehajúcich udalostí prijal také informácie a nadobudol také postoje hodnotiteľné ako pocity sympatie a antipatie, ktoré deformujú jeho osobnú nezáujatosť do tej miery, že viac nie je nezávislým arbitrom schopným posudzovať a rozhodovať spor nestranne.

7) Ústavný súd v odôvodnení nálezu sp. zn.: III. ÚS 24/05 zo dňa 13. 4. 2005 *inter alia* uvádza, že obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezáujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. Nie je ale možné uspokojiť sa len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale je potrebné skúmať, či súd a osobitne sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade piati tzv. *teória zdania*, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký

aj objektívne javiť v očiach strán. Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či je možné usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnenne obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti. (Padovani v. Taliansko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu z 26. februára 1993).

8) Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: II. ÚS 71/97). Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť.

9) Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná (Delcourt v. Belgicko – rozsudok ECHR zo 17. januára 1970).

10) Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti. “.

Krajský súd uznesením sp. zn. 11 NcC/3/2011 zo 17. februára 2011 rozhodol, že konajúca sudkyňa nie je vylúčená z prerokúvania a rozhodovania vecí vedenej okresným súdom pod sp. zn. 7 C 137/2009.

Podľa tvrdenia sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jej v sťažnosti označených práv, a to tým, že krajský súd pri rozhodovaní o vznesenej námietke zaujatosti proti konajúcej sudkyni nebral do úvahy najmä skutočnosti vyplývajúce z objektívneho hľadiska, ktoré vyvolávajú pochybnosti o jej nestrannosti, čo spôsobilo nielen arbitrárnosť napadnutého uznesenia, ale zároveň nie je zabezpečená ani nestrannosť ďalšieho procesu pred okresným súdom.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a osobitne právo na zákonného sudcu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 17. 02. 2011 sp. zn. 11 NcC/3/2011 bolo porušené.

2) Základné právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 17. 02. 2011, sp. zn.: 11 NcC/3/2011 bolo porušené.

3) Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 17. 02. 2011, sp. zn. 11 NcC/3/2011 sa zrušuje a vec sa tomuto súdu vracia na ďalšie konanie.

4) Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 300,- EUR...

5) Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania...“

Ústavný súd zistil, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 7 C 137/2009 bolo 4. októbra 2011 prerušené do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky z 30. mája 2011.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým krajský súd nevyhoveloňou vznesenej námietke zaujatosti konajúcej sudkyne a rozhodol, že táto nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 7 C 137/2009.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

K dôležitým prvkom právnej ochrany zaručenej čl. 46 ods. 1 ústavy patrí právo na rozhodnutie veci nestranným sudcom, ktoré je implikované v záruke nestrannosti súdu.

Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní zabezpečované inštitútom vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania predmetnej veci pre jeho zaujatosť [§ 12 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“); I. ÚS 27/98].

Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. samotného sudcu, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 ods. 1 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal návrh podľa § 15a ods. 1 OSP) a vylúčiť nimi označeného sudcu(-ov) z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (m. m. I. ÚS 73/97, I. ÚS 4/98).

Existencia nestrannosti musí byť určená jednak podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci,

jednak podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť. V tomto smere ide o zvažovanie zistiteľných skutočností, ktoré môžu nestrannosť sudcu spochybniť. Z tohto pohľadu môže mať dokonca určitý význam aj tzv. zdanie (javenie sa) pochybnosti (appearance of bias). Je to inak vyjadrený výrok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Delcourt v. Belgicko, 1970, séria A, č. 11, podľa ktorého „spravidlosť má byť nielenže vykonávaná, ale sa aj musí javiť, že je vykonávaná“, na ktorý poukazuje aj sťažovateľka vo svojej sťažnosti. Podstatnou je dôvera, ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti u verejnosti vzbudzovať (m. m. III. ÚS 16/00, IV. ÚS 186/07).

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považoval za potrebné ďalej poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, IV. ÚS 287/04).

Podľa sťažovateľky k porušeniu jej v sťažnosti označených práv došlo najmä tým, že krajský súd sa v napadnutom uznesení zaoberal zaujatosťou konajúcej sudkyne iba zo subjektívneho hľadiska a vyhodnocovaním zaujatosti z objektívneho hľadiska sa vôbec nezaoberal.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol:

„K uplatnenej námietke zaujatosti sa vyjadrila zákonná sudkyňa JUDr. V. S., ktorá uviedla, že vo veci sa necíti byť zaujatá, pretože účastníkov osobne nepozná a nemá k prejednávanej veci žiaden vzťah. Poukázala na to, že pochybnosti o jej nezaujatosti mala navrhovateľka nadobudnúť po tom, čo na žiadosť jej právneho zástupcu realizovala ohliadku nehnuteľností v konaní vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 5 C/155/2009, v ktorom je taktiež vec prejednávajúcou zákonnou sudkyňou, v ktorom sa navrhovateľka domáha plnenia od terajšej manželky odporcu. Ohliadka v uvedenom konaní bola vykonávaná dňa 04. 08. 2010, pričom navrhovateľka a ani jej právny zástupca voči nej nič nenamietali. Námietka v tomto konaní bola vznesená až po tom, keď súd rozhodol vo veci 5 C/155/2009, v ktorom bola navrhovateľka neúspešná. Na ohliadke bola spolu s vec prejednávajúcou sudkyňou prítomná aj jej asistentka a zamestnanec súdu J. J., ktorý zabezpečoval technicky ohliadku fotografovaním objektu na základe pokynov sudkyne.“

Krajský súd s poukazom na § 14 až § 16 OSP v zmysle právomoci, ktorá mu vyplýva z § 16 ods. 1 OSP, posudzoval dôvodnosť uplatnenej námietky zaujatosti proti konajúcej sudkyňi uvádzajúc, že *„Právna úprava vychádza z predpokladu, že len nezaujatý sudca, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom, ani k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom osobne zainteresovaný na výsledku konania, poskytuje potrebné záruky spravodlivého rozhodovania.*

Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci. Pomer k veci môže byť založený na ustanoveniach hmotného práva alebo procesného práva. Tak bude vylúčený sudca, ktorý sám je alebo by mohol byť účastníkom konania, alebo ktorý by mohol byť vedľajším účastníkom, pretože má na veci právny záujem, aj keď do konania nevstúpil. Pre pomer k veci bude ďalej vylúčený sudca, ktorý by mohol byť vypočutý ako svedok, ktorý je alebo bol zástupcom účastníka a podobne. Všeobecne je možné povedať, že pre pomer k veci bude sudca vylúčený vždy, keď má sám na výsledku konania priamy alebo nepriamy záujem, alebo aj keď taký záujem nemá, ak má vopred o veci poznatky, ktoré by mal získať až za konania, a ktoré môžu jeho nestrannosť ovplyvniť.

Pomer k účastníkom môže byť dôvodom k vylúčeniu, ak je niektorý z účastníkov sudcovi osobou blízkou (§ 116 Občianskeho zákonníka), ďalej aj priateľský alebo nepriateľský vzťah, vzťah určitej závislosti ekonomickej alebo služobnej a podobne.

Pomer k zástupcom účastníkov bude daný obdobnými vzťahmi, ako sú vzťahy k účastníkom. Nie je pritom rozhodujúce, či ide o zákonného zástupcu, zástupcu ustanoveného súdnym rozhodnutím alebo zástupcu na základe plnej moci.

Všetky dôvody k vylúčeniu sudcu je treba vždy hodnotiť vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam veci tak, aby sa predišlo možným pochybnostiam o nezaujatosti súdu. Dôvod v pre vylúčenie však nemôžu byť len všeobecné, vylúčenie musí byť vždy podložené konkrétnymi skutočnosťami.

Navrhovateľka vyvodzovala zaujatosť zákonnej sudkyne zo skutočností, že táto na ohliadke viedla rozhovor s odporcom a jeho zástupcom JUDr. S. mimo osôb zúčastnených na ohliadke, z čoho nie je možné objektívne vylúčiť, že zákonná sudkyňa nadobudla pri rozhovoroch bez prítomnosti všetkých účastníkov také informácie, ktoré ju vylučujú z prejednávania a rozhodnutia vo veci.

Pochybnosti o nezaujatosti sudcu musia vyplývať z objektívne existujúcich skutočností svedčiacich o takom vzťahu sudcu k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, aký predpokladá ustanovenie § 14ods. 1 O. s. p.

Vzhľadom k nepreukázaniu tvrdených skutočností zo strany navrhovateľky. ako aj argumentácii sudkyne vyplývajúcej z jej vyjadrenia k uplatnenej námietke zaujatosti, rozhodol nadriadený súd tak, že sudkyňa Okresného súdu Piešťany JUDr. V. S. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v uvedenej veci.“.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia, ktorým krajský súd rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 7 C 137/2009, zistil, že tento zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnil svoje rozhodnutie, ktorým nevylúčil konajúcu sudkyňu z prejednávania a rozhodovania v právnej veci sťažovateľky. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť signalizujúcu, že by krajský súd postupoval svojvoľne a bez opory v zákone. Napadnuté uznesenie krajského súdu je náležité odôvodnené, majúce oporu v príslušných ustanoveniach relevantnej právnej úpravy (§ 14 až § 16 OSP), ktoré upravujú inštitút vylúčenia sudcov. Zároveň

z napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd vychádzal tiež z vyhlásenia konajúcej sudkyne o jej vzťahu k účastníkom konania a o tom, že sa vo veci necíti byť zaujatá. Krajský súd preto námietku zaujatosti nepovažoval za postačujúcu na to, aby na jej základe mohlo dôjsť k vylúčeniu konajúcej sudkyne z prerokovania a rozhodovania v predmetnej veci.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia napokon dospel k záveru, že s ohľadom na subjektívne vyjadrenia zákonného sudcu, ako aj neexistenciu konkrétnych objektívnych zistení nemožno spochybníť nezaujatosť zákonného sudcu.

Ústavný súd konštatuje, že závery krajského súdu o subjektívnej nezaujatosti konajúcej sudkyne sú náležite preukázané a vyhodnotené.

K objektívnej nestrannosti ústavný súd uvádza, že táto sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov (pozri napr. Repík, B. Ľudské práva v súdnom konaní. Bratislava: MANZ 1999), čo znamená, že odhliadnuc od správania sudcu musia existovať zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu jeho nestrannosť spochybníť. Judikatúra ESLP poukazuje predovšetkým na prípady, v ktorých sudca postupne vykonával v tej istej veci rôzne funkcie. Aj vývoj judikatúry ESLP v týchto prípadoch prešiel vývojom a stále vyvoláva rozsiahle diskusie. Európsky súd pre ľudské práva skúmal jednotlivé procesné úkony, ktoré urobil sudca predovšetkým pred rozhodnutím vo veci samej. Za porušenie zásady nestrannosti súdu nepovažoval skutočnosť, ak sudca rozhodoval viackrát vo veci samej, za neprípustné však označil, aby sudca rozhodoval v tej istej veci v prvom stupni i v opravnom konaní. Z toho vyplýva, že pri rozhodovaní, či v danej veci existuje dôvodná obava z nedostatku nestrannosti konkrétneho sudcu, možno stanovisko navrhovateľa považovať za významné, nie však rozhodujúce. Podstata námietky sťažovateľky proti konajúcej sudkyňi spočíva v tom, že uvedená sudkyňa pri uskutočnení ohliadky nehnuteľností (v inom konaní vedenom okresným súdom, kde je zákonnou sudkyňou tá istá konajúca sudkyňa) komunikovala so žalovaným a jeho právnym zástupcom, a to aj bez prítomnosti sťažovateľky a jej právneho zástupcu, a preto nemožno objektívne vylúčiť, že konajúca sudkyňa mimo pojednávania vo veci sp. zn. 7 C 137/2009

a bez prítomnosti všetkých jeho účastníkov nadobudla také informácie, ktoré ju vylučujú z prerokúvania tejto právnej veci.

Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne existujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Vo veci konajúca sudkyňa uviedla, že sa necíti byť zaujatá, keďže je bez vzťahu k prerokúvanej veci, k účastníkom konania, ako aj k právnomu zástupcovi žalobcu. Vnútorne pocity sudcu o svojej nestrannosti a nezávislosti treba akceptovať a predpokladať, pokiaľ sa nepreukáže opak, že nezakladajú dôvod jeho zaujatosti. Z objektívneho hľadiska sa sťažovateľka snažila spochybniť nestrannosť uvedenej sudkyne, avšak ústavný súd je toho názoru, že jej argumenty neboli také závažné, aby mohli zvrátiť rozhodnutie krajského súdu tak, že by zakladali možnosť vylúčenia konajúcej sudkyňa z prerokúvania a rozhodnutia sťažovateľkinej právnej veci.

K vylúčeniu sudcu z prerokúvania a rozhodovania veci môže síce dôjsť aj pri zohľadnení sťažovateľkou akcentovanej, tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP, ale iba v prípade, keď je celkom zjavné, že vzťah sudcu k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom

ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (napr. IV. ÚS 49/07, IV. ÚS 23/2011, I. ÚS 78/2012). Ústavný súd však nepovažuje za ústavne neakceptovateľný názor, ku ktorému dospel v napadnutom uznesení krajský súd, podľa ktorého rozhovory odporcu a jeho právneho zástupcu s konajúcou sudkyňou bez prítomnosti sťažovateľky a jej právneho zástupcu (ako ťažiskový argument sťažovateľky) nezakladajú samy osebe taký pomer konajúcej sudkyne k účastníkom konania, ktorý by mal mať za následok spochybňovanie jej nezáujatosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky, ktorou odôvodňuje porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením v petite sťažnosti označených práv, a preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky v nej uvedenými nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2012